

РОЗДІЛ XII. ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

12.1. Робота бібліотеки

Діяльність бібліотеки Сумського ОІППО у звітному періоді була спрямована на максимальне задоволення потреб усіх учасників освітнього процесу за рахунок збільшення електронного ресурсу бібліотеки; надання своєчасної і достовірної інформації, яка має слугувати цілям навчання та виховання; надання послуг навігації в освітньому просторі.

Бібліотека Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про інформацію», «Про бібліотеку і бібліотечну справу», нормативними актами та документами з бібліотечної справи, органів управління вищими навчальними закладами України, рекомендаціями Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського), Статутом інституту, Положенням про бібліотеку.

Основними завданнями бібліотеки КЗ СОІППО є:

- формування бібліотечного фонду відповідно до профілю інституту та інформаційних потреб читачів;
- забезпечення повного, якісного та оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування студентів, слухачів курсів, професорсько-викладацького складу, співробітників інституту та інших категорій читачів як безпосередньо у бібліотеці, так і у on-line доступі, згідно з правилами користування бібліотекою;
- виховання інформаційної культури користувачів, формування навичок роботи з інформаційними ресурсами як на традиційних, так і на електронних носіях;
- обслуговування користувачів у режимі вибіркового розповсюдження інформації та «запит-відповідь» (консультування, виконання бібліографічних довідок);
- всебічне сприяння підвищенню фахової майстерності педагогів;
- сприяння реалізації основних пріоритетів Нової української школи;
- забезпечення інформаційного супроводу з питання національно-патріотичного виховання;
- підвищення кваліфікаційного рівня бібліотечних кадрів.

Основні напрями роботи бібліотеки:

1) Формування бібліотечного ресурсу: комплектація, організація, використання та збереження бібліотечного фонду

Базовими цінностями в контексті формування інформаційних ресурсів бібліотеки інституту є повнота, науковість, інноваційність та сервісність, які корелюються із загально визнаними цінностями відкритості й доступності. Основними складовими структури інформаційного ресурсу є: книжковий фонд, періодика та електронні ресурси. Фонд бібліотеки Сумського ОІППО містить навчальні й наукові видання: монографії, збірники наукових праць, матеріали конференцій, навчальні програми, підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, хрестоматії, практикуми, наукову продукцію в електронному вигляді, яку надсилає Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. На сучасному етапі електронні видання та інтернет ресурси складають велику конкуренцію традиційній книзі. Отже мета формування бібліотечного ресурсу – формування, зберігання, надання користувачам доступ до різних видів інформаційних ресурсів – друкованих та електронних, передплачених (комерційних) та ресурсів у вільному доступі з питань розвитку педагогічної науки, інновацій в освіті. За змістом фонд бібліотеки інституту є універсальним і представлений різногалузеву

літературою, а також значною кількістю довідковою (словники, довідники, енциклопедії та бібліографічні покажчики)

Фонд бібліотеки у 2025 році (станом на 20.12.2025 р.) комплектувався літературою з питань педагогіки, методики викладання шкільних предметів, літературою спрямованою на забезпечення реалізації пріоритетів Нової української школи, зокрема з національно-патріотичного виховання, інклюзивної освіти, психологічної підтримки та створення безпечного освітнього середовища. (таблиця 12.1.1-12.1.8)

Станом на 20.12.2025 р. за єдиною реєстраційною картотекою налічується 104 користувачі. На кожного читача у 2025 році книгозабезпеченість становить 288 примірників (кількість документів у фонді ділиться на кількість користувачів). Нормою книгозабезпеченості вважається 15 одиниць на читача. Таким чином, можна вважати, що фонд бібліотеки є достатнім за кількістю одиниць інформації та потребує часткового подальшого списання. Це стосується російськомовних підручників, видань з методики викладання російської мови та літератури, художніх творів російських письменників, а також застарілих, зношених і дублетних видань. Однак поповнення книгозбірні новими надходженнями й надалі залишається пріоритетним напрямом у роботі бібліотеки.

Передплата періодичних видань на сучасному етапі є однією з найважливіших ділянок діяльності бібліотеки. У звітному році у бібліотеці передплата періодичних видань не здійснювалася.

У звітному році бібліотекою продовжено планомірну роботу з поетапного впровадження Універсальної десятикової класифікації (УДК) замість бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК) відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 р. № 177 та наказу Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2017 р. № 929. Перехід здійснюється поступово з урахуванням особливостей фонду та ресурсних можливостей бібліотеки.

2) Забезпечення доступу користувачів до інформації

Реалії сьогодення – російсько-українська війна – висунула на перший план дистанційне навчання як сучасну освітню технологію, форму навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів і студентів. В цих умовах ключовим інструментом дистанційного забезпечення інформаційних потреб віддалених користувачів бібліотеки СОППО стало адресне розсилання інформації електронною поштою та розширення бібліотечних послуг, інформування через вебсайт інституту, соціальні мережі:

1. Для користувача важливим є адресність, оперативність інформації, багатоаспектність охоплення теми, тому масове інформування користувачів відбувалось у вигляді: бібліографічних тематичних рекомендаційних списків на сайті інституту (38 тем: «Візуалізація в освітньому процесі», «Емоційний інтелект», «Онлайн-навчання», «Освіта під час воєнного стану», «Управлінська компетентність» тощо); тематичних відеопрезентацій : «Нові підручники НУШ», «Знання, що гартують силу. Новітні підручники з предмету «Захист України», «STEM – освіта для сучасного світу», «Микола Сумцов – ім'я, що звучить у серці Сум»; «Україна: історія. Бажаєте знати більше?», «Закодуй себе на невигубну українську. До Дня української писемності та мови», «Архітектура безпеки. Організація безпечного освітнього середовища» тощо. Усі вони доступні для ознайомлення на сайті Сумського ОППО, розділ «Бібліотека»)
2. Індивідуальне інформаційне забезпечення освітнього процесу реалізовувалося через налагоджену взаємодію з одержувачами інформаційно-бібліотечних послуг за допомогою телефону, електронної пошти та соціальних мереж.
3. Наочні форми: книжкові виставки, полицки (тематичні, ілюстровані, інформаційні, постійно діючі). Усього у бібліотеці у звітному році було організовано 4 тематичних постійно діючих експозицій з актуальних освітянських напрямів

роботи («НУШ – компетентісно-інтегрований підхід», «Інклюзивна освіта» тощо), які постійно доповнювались новими виданнями.

3) Реклама та партнерство (бібліотечний маркетинг)

Бібліотечний маркетинг був спрямований на формування позитивного іміджу бібліотеки як інформаційного та культурно-просвітницького центру інституту, вивчення інформаційних потреб і запитів користувачів, налагодження зворотного зв'язку з ними, а також пошук партнерів для реалізації спільних проєктів.

Основними напрямками діяльності стали:

- розміщення інформації про бібліотеку та висвітлення бібліотечних подій на сторінці сайту СОІППО;
- висвітлення діяльності бібліотеки в соціальних мережах;
- інформування про річний план роботи бібліотеки та оприлюднення звітів на сайті;
- співпраця з кафедрами та викладачами з різноманітних питань інформаційного забезпечення освітнього процесу.

З метою формування впізнаваного візуального образу та підвищення ефективності бібліотечного маркетингу, у 2025 році бібліотекою СОІППО розроблено логотип бібліотеки. Розроблення логотипу сприяло підвищенню впізнаваності бібліотеки, зміцненню корпоративної ідентичності, посиленню її присутності в інформаційному просторі та позиціонуванню її як сучасного інформаційно-культурного центру інституту.

Книгозбірня інституту приділяє значну увагу розширенню партнерських відносин у сфері освіти. У 2025 році укладено договір про співпрацю між СОІППО та Сумським державним університетом щодо надання послуг з інформаційно-бібліотечного обслуговування. Договір передбачає віддалений доступ до електронних ресурсів бібліотеки СумДУ, щомісячне формування тематичних списків актуальних джерел з питань освіти та підбір фахової літератури. Практичним результатом співпраці стали електронні продукти та послуги, які є важливою платформою підтримки освітнього процесу для наукового та науково-педагогічного складу СОІППО. Продовжено угоду про партнерство з Сумською обласною універсальною науковою бібліотекою, яка передбачає щомісячне отримання дайджесту СОУНБ «Освіта в Україні».

4) Підвищення кваліфікації

Успішність функціонування бібліотеки як центру інформації зобов'язує бібліотечних фахівців швидко та адекватно реагувати на зміни в інформаційних потребах користувачів, удосконалювати форми обслуговування, надавати якісне інформаційне консультування, розширювати спектр бібліотечно-інформаційних послуг, вимагає систематичного вивчення новітніх технологій. Функціонування будь-якої установи, зокрема бібліотеки, залежить безпосередньо від професійного рівня та особистих якостей її працівників. Тому так гостро постає питання підвищення професійного рівня. Завідувач бібліотеки СОІППО є членом Української бібліотечної асоціації. Місією Української бібліотечної асоціації є всебічне сприяння розвитку бібліотечної справи і забезпеченню реалізації права користувачів бібліотечних послуг на якісне і своєчасне бібліотечне та інформаційно-бібліографічне обслуговування. З цією метою, завідувач бібліотеки Сумського ОІППО, Ложечник Т. О. бере участь у семінарах, тренінгах, ознайомлюється з матеріалами міжнародних конференцій. У результаті підвищення професійної кваліфікації отримано сертифікати: «Цифрограм для бібліотекарів» (національна онлайн-платформі Дія. Освіта), «Як писати просто» (проєкт ЄС з розвитку громадянського суспільства в Україні), «Ефективні презентації» (освітня платформа спільноти для навчання та викладання «Вище» (GoHigher.org)).

Основні показники діяльності роботи бібліотеки (статистичні форми річного звіту)

Зміст роботи	2023 рік (станом на 15.12.2023)	2024 рік (станом на 01.01.2025)	2025 рік (станом на 01.01.2026)
Бібліотечний фонд всього (тис. прим.)	31794	29822	30052
Надходження у фонд всього (прим.)	403	396	302
у т.ч.: книги	393	393	298
Періодичні видання	6	3	4
Електронні видання	4	–	–
Книгозабезпеченість	289	271	288
Обертаність фонду	0,020	0,013	0,013
Вибуття з фонду всього (прим.)	–	2368	76
у т.ч.: книги	–	2366	–
Періодичні видання	–	2	72
Кількість користувачів бібліотеки (за ЄРК)	110	110	104
Відвідування (усього)	240	144	145
Середня відвідуваність	2,2	1,3	1,4
Книговидача (усього)	640	400	382
Середня читаність	5,8	3,6	3,6

Обертаність – книговидача поділена на фонд.

Книгозабезпеченість – фонд поділений на кількість користувачів за єдиним обліком.

Читаність – книговидача поділена на кількість користувачів за єдиним обліком.

Відвідуваність – кількість відвідувань поділена на кількість користувачів за єдиним обліком.

Таблиця 12.1.2

Матеріально-технічна база

Загальна площа приміщень (м ²)	У тому числі:		Характеристика приміщень		Кількість читальних залів	Кількість місць у читальних залах	Технічні засоби											
	Для зберігання фонду (м ²)	Для обслуговування користувачів (м ²)	Потребують ремонту (м ²)	Перебувають в аварійному стані (м ²)			Кількість комп'ютерів	Кількість АРМ	у т. ч. для співробітників	у т. ч. для користувачів	Кількість комп'ютерів, які мають доступ до мережі Інтернет	Кількість комп'ютерів, які мають доступ до мережі Інтернет, для користувачів	Кількість сканерів	Кількість принтерів	Кількість копіювально-розмножувальної техніки	Кількість аудіо-відео техніки	Кількість телефонних номерів	Кількість факсів
92,4	54,4	38	–	–	1	18	4	4	1	3	4	3	–	2	–	1	–	–

Таблиця 12.1.3

Кадрове забезпечення

Кількість бібліотечних працівників	У тому числі:																			
	За освітою									За стажем роботи				Підвищували кваліфікацію					Кількість працівників, що працюють на повну ставку	
	повна вища освіта	у т.ч. вища бібліотечна	базова вища освіта	у т.ч. базова бібліотечна	неповна вища освіта	у т.ч. базова бібліотечна	ті, що навчаються	інша	Загальна середня	до 3-х років	до 10-ти років	до 20-ти років	понад 20 років	До 2015 року	У 2016 році	У 2017 році	У 2018 році	У 2019 році		
1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1

Таблиця 12.1.4

Формування інформаційних ресурсів: надходження та вибуття за звітний період

Н а д і й ш л о з а з в і т н и й р і к (кількість прим.)

за джерелами надходжень												за галузями знань									
Усього		придбані за кошти установи		подарунки авторів, установ, читачів, видавництв		централізоване забезпечення		взамін загублених		інші джерела		Педагогічні науки	Психологічні науки	Суспільні науки	Природничі науки	Прикладні науки	Літературознавство і мовознавство	Художня література	Мистецтво і спорт	Бібліотекознавство, бібліографознавство	Інша
назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим										
245	302	134	185	5	5	106	112	—	—	—	—	64	33	100	28	15	40	—	20	2	—

Н а д і й ш л о з а в и д а м и

Книги та брошури		Журнали		Газети		Електронні документи		Аудіовізуальні документи		Монографії		Дисертації		Автореферати дисертацій	
назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв.	прим.	назв	прим
244	298	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Надійшло за звітний рік

Вибуло

З а т и п а м и														З а м о в а м и					
наукова		навчально-методична		літературно-художня		рідкісних та цінних документів		українська		російська		іншими мовами		всього за рік		книг, брошур		періодичних видань	
назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим	назв	прим
18	21	169	216	37	40	—	—	226	282	—	—	19	20	2	72	—	—	2	72

Таблиця 12.1.5

Використання інформаційного ресурсу

Всього книговидач (тис. прим.)	за галузями знань (тис. прим.)										За видами (тис. прим.)					За мовами			Кількість відмов
	Педагогічні науки	Психологічні науки	Суспільні науки	Природничі науки	Прикладні науки	Літературознавство і мовознавство	Художня література	Мистецтво і спорт	Бібліотекознавство, бібліографознавство	Інша	Книги, брошури	Періодичні видання	Аудіовізуальні та електронні видання	Дисертації	Автореферати дисертацій	Українською мовою	Російською мовою	Іншими мовами	
382	139	61	58	29	8	13	34	40	–	–	264	118	–	–	–	382	–	–	–

Таблиця 12.1.6

Кількість користувачів та відвідувань

К о р и с т у в а ч і в б і б л і о т е к и								Кількість відвідувань (всього)
Усього за ЄРК	у т о м у ч и с л і :							
	співробітники	професорсько- викладацький склад	учителі	слухачі курсів	студенти	бібліотекарі	сторонні	
104	48	41	—	—	9	—	6	145

Таблиця 12.1.7

Бібліографічна діяльність

Бібліографічні електронні бази даних		Створення бібліографічних посібників				Довідково-бібліографічне обслуговування	Бібліографічне інформування користувачів								
Кількість баз даних	Введено записів	Бібліографічні покажчики	Бібліографічні списки		Надання індексу УДК навч.-метод. матеріалам		Індивідуальне	Групове			Масове	Відеопрезентації, виставки			
			Рекомендаційні	Нових надходжень								Бібліографічні повідомлення у ЗМІ	Нових надходжень	Тематичні	За профілем діяльності ОППО
30	10	—	—	—	2	3	3	4	—	—	—	—	5	11	14

Таблиця 12.1.8

Відносні показники

Обертаність	Книгозабезпеченість	Читаність	Відвідуваність
0,013	288	3,6	1,4

12.3 Виставкова діяльність

Кожна бібліотека прагне до максимального розкриття змісту своїх ресурсів для користувачів. Дієвим засобом впливу на формування читацької уваги є книжкова виставка. Пошук нових підходів до організації виставки документів — найбільш поширена сучасна тенденція в бібліотечній діяльності, пов'язана із проблемами моделювання бібліотечного простору, формування позитивного іміджу бібліотеки.

Виставка дозволяє наблизити документи з фонду до відвідувачів, візуально зацікавити та спонукати звертатися до представлених джерел.

У 2025 році бібліотекою СОІППО організовано тематичні виставки та відеопрезентації з актуальної тематики й важливих проблем сучасності, а також виставки, присвячені знаменним і пам'ятним датам 2025 року. (Таблиця 12.2.1.)

Таблиця 12.2.1

Постійно діючі тематичні виставки

№ з/п	Назва виставки	Термін проведення	Місце проведення	Захід
1	2	3	4	5
Серія «Виставки-полічки»				
1	Інклюзивна освіта	постійна	Бібліотека КЗ СОІППО	-
2	2018 – 2027 роки – Десятиріччя української мови	постійна	Бібліотека КЗ СОІППО	-
3	НУШ – компетентнісно-інтегрований підхід	постійна	Бібліотека КЗ СОІППО	-
4	Військово-патріотичне виховання – пріоритетна складова патріотичного виховання молоді	постійна	Бібліотека КЗ СОІППО	-
Відеопрезентації. Тематичні виставки				
1	Магістратура, що формує лідерів (навчання за освітньо-професійними програмами «Практична психологія» та «Менеджмент і адміністрування»)	Червень (11.06.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
2	Нові підручники НУШ	Червень (19.06.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
3	Знання, що гартують силу. Новітні підручники з предмету «Захист України»	Червень (23.06.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
4	День Української Державності	Липень (15.07.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
5	STEM – освіта для сучасного світу: нові надходження	Липень (29.07.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
6	Смак змін: сучасні підходи до організації шкільного харчування	Серпень (19.08.2025)	Обласний форум	-
7	Микола Сумцов – ім'я, що звучить у серці Сум. (матеріали про відомого українського фольклориста, етнографа, літературознавця, мовознавця, педагога)	Серпень (25.08.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
8	Україна: історія. Бажаєте знати більше?	Вересень (05.09.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
9	Нове покоління підручників «Захист України»	Вересень (19.09.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
10	Закодуй себе на неvigубну українську (до Дня української писемності та мови)	Жовтень (27.10.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
11	Лідер не народжується – ним стають! (Шість потужних книг про лідерство, менеджмент і силу рішень у найскладніші часи)	Жовтень (30.10.2025)	Інформація на сайті СОІППО	-
12	Архітектура безпеки. Організація безпечного	Грудень	Інформація на	-

	освітнього середовища	(04.12.2025)	сайті СОІППО	
--	-----------------------	--------------	-----------------	--